

Goedenavond, mijn naam is Jan Stans. In 1961 ben ik in deze straat geboren, in het huis waar mijn moeder nu nog woont, op nummer 9. In het ledikant waar ze nu nog in slaapt, want er is bijna niks veranderd in al die jaren. Gelukkig niet.

Ik neem u de komende 10 minuten mee deze straat uit.

34 jaar geleden gingen Laurens en ik samenwonen. Twee mannen, gewone mannen. Het was geen probleem, behalve voor een paar mensen die dat raar vinden, maar we dachten er verder nooit zo over na. Niet of het kon. Of het mocht. We voelden ons vrij en onverveerd. Dat betekent zonder angst, nooit meer bang om te mogen leven. In Nederland.

Toch wilde ik nooit trouwen, vanwege een diepe vreemde kronkel in mijn gedachten. In de oorlog was namelijk iedereen die zich netjes volgens de regels had geregistreerd als Jood, Sinti of Roma, gewoon afgevoerd naar Westerbork waar ze ook weer netjes op de trein gingen naar het Oosten. Niemand waakte over hen en ze kwamen nooit meer terug, toen in Nederland.

Dat is ook hier in mijn eigen dorp gebeurd, met het echtpaar van Blankenstein en hun nichtje Goudsmit die we vandaag met alle eer herdenken. Waar deze straat naar is vernoemd. De straat waar ik geboren ben, in het ledikant van Ma. In Nederland.

Dus trouwen en dat op een boterbriefje op het gemeentehuis laten registreren was voor mij een brug te ver. Misschien zullen ze er ooit iets lelijks mee doen en ons ook afvoeren, dacht ik, want antisemitisme begint bij Joden, maar eindigt daar niet. De paraplueterm lhbtqi+ brengt verschillende mensen samen, maar je kunt ze als samenleving ook makkelijk vinden als je kwaad wil.

Niet hier zeiden mijn familie, zeiden ook mijn vrienden. En wij, twee mannen trouwden in 2006, op 1 april: precies 5 jaar nadat de wet het toeliet. Twee vrienden van ons waren de eersten ter wereld. In Nederland.

Prachtig vonden we dat, hoe het voelde en ook waar was, dat het kon. Verder dachten we er niet over na, het was gewoon geworden. Twee mannen, gewone mannen. Een uit deze straat, weer deze straat, uit de van Blankensteinstraat. Mijn straat. In Nederland.

En nu is ons huwelijk 19 jaar geleden voltrokken, in Rotterdam op het stadhuis aan de Coolsingel. Eén van de weinige gebouwen van voor de oorlog. De ambtenaar van de burgerlijke stand was Aad Stoop, hoofd rampenbestrijding bij de gemeente, wel zo toepasselijk vonden wij.

En op nummer 9 veranderde bijna niks in al die jaren. Gelukkig niet, alleen werden we ouder, ... maar toen de greep mensheid om zich heen en keerde politiek en moreel terug naar de jaren 30 van de vorige eeuw.

Het is nu 2025, we staan op 4 mei bij de Stolpersteine, de gedenkstenen van Salomon van Blankenstein, Elisabeth den Hartog en Rachel Goudsmit. Ik heb ze gezocht op het Nationaal Holocaust Namenmonument in Amsterdam en gevonden. Ik heb ze gezocht in Het Holocaustmonument in Berlijn en gevonden. Ik heb ze gezocht in Polen in Auschwitz in het namenregister en gevonden. Ieder jaar herdenk ik ze met eerbied en respect. Op 4 mei in Nederland.

Ik ben maar een man, een gewone man. Ik hoop dat ik vrij en onverveerd mag blijven leven in mijn straat. En dat u mij en mijn man of iemand zoals wij nooit zal hoeven herdenken, zoals wij onze Joden doen.

Waak over ons, in Nederland. Dank u wel.